

Ranking the Challenges and Mechanisms for Enhancing Domestically Produced Goods in Iran Using Indigenous Technology: An Analysis Based on the People's Government Transformation Document

Mohammad Ghaffari Fard*

Habibeh Danesh**

ABSTRACT

The utilization of advanced indigenous technologies in manufacturing and the emphasis on self-sufficiency in cutting-edge knowledge are key directives from the Iran's Supreme Leader in support of domestic production. Identifying solutions to enhance product manufacturing using domestic technology can foster employment generation, increased investment, market competitiveness, innovation, and improved service delivery. This study aimed to identify and rank the mechanisms for advancing domestic production through indigenous technology, as outlined in the 13th People's Government Transformation Document.

Using the Expert Choice software and the Analytic Hierarchy Process (AHP) method, the study evaluated and pairwise compared the challenges of upgrading domestic production with technology, as identified in the government's transformation document, based on expert opinions. The findings indicated that the most significant barriers include weak knowledge-based policymaking, public distrust in domestically produced goods, missing links in the value chains of critical industries, and the dependency of industrial survival on subsidized inputs.

Consequently, economic policymakers are advised to prioritize the following measures to enhance domestic production with advanced technology: (1) developing legal frameworks to protect the interests and rights of producers in reputable industrial firms, (2) contracting with credible domestic industrial companies to address these challenges, (3) removing foreign exchange barriers for importing machinery, (4) providing legal support for reputable domestic industries, and (5) reducing tariffs on advanced technology imports.

Keywords: Domestic Production, Analytic Hierarchy Process (AHP), Knowledge-Based Economy, People's Government Transformation Document, Indigenous Technology.

JEL Classification: D24, O14.

* Dr. Mohammad Ghaffari Fard, Associate Professor, Department of Economic Sciences, Ahlulbayt International University, Tehran, Iran (Corresponding Author).

Email: mghaffari@abu.ac.ir.

** M.A. Student in Economic Sciences, Ahlulbayt International University, Tehran, Iran.

Email: habibadanish2024@gmail.com.

رتبه‌بندی چالش‌ها و سازوکارهای ارتقای محصولات ساخت داخلی ایران با استفاده از فناوری داخلی جمهوری اسلامی ایران براساس سند تحول دولت مردمی

محمد غفاری فرد*

حبیبه دانش**

چکیده

استفاده از فناوری‌های نوین و بومی در ساخت محصولات و تأکید بر خودکفایی در دانش‌های نوین از رهنمودهای مقام معظم رهبری در حمایت از تولید داخلی می‌باشد. دریافت راه‌حل برای ارتقا ساخت محصولات با استفاده از فناوری داخلی باعث اشتغال‌زایی، افزایش سرمایه‌گذاری رقابت‌پذیری در بازار، نوآوری و بهبود ارائه خدمات می‌شوند. این پژوهش با هدف شناسایی و رتبه‌بندی سازوکارهای ارتقای ساخت محصولات با استفاده از فناوری داخلی براساس سند تحول دولت مردمی سیزدهم انجام شده است. در این پژوهش چالش‌های ارتقا ساخت محصولات با استفاده از فناوری براساس سند تحول دولت شناسایی و با استفاده از نرم‌افزار اکسپرت چویس با روش تحلیل سلسله‌مراتبی از دید خبرگان با هم مقایسه زوجی شده است. نتایج نشان می‌دهد ضعف سیاست‌گذاری دانش‌بنیان و بی‌اعتمادی بخشی از مردم به محصولات ساخت داخل، حلقه‌های مفقوده در زنجیره‌های ارزش صنایع مهم و اساسی، وابستگی بقای صنعت به دریافت نهاده‌های یارانه‌ای مهم‌ترین عوامل اثرگذار در ارتقا ساخت محصولات با استفاده از فناوری داخلی به شمار می‌آیند. بنابراین، سیاست‌گذاران اقتصادی جهت ارتقای تولید محصولات داخلی با فناوری‌های نوین پیشنهاد می‌شود. توسعه راهکارهای قانونی برای حمایت از منافع و حقوق تولیدکنندگان در شرکت‌های معتبر صنعتی، قرارداد با شرکت‌های معتبر صنعتی داخلی برای رفع این چالش‌ها، رفع موانع ارزی از ورود ماشین‌آلات، حمایت حقوقی از صنایع معتبر داخلی و کاهش مالیات از ورودی فناوری پیشرفته را در دستور کار خود قرار دهند. واژگان کلیدی: تولید داخلی، تحلیل سلسله‌مراتبی، دانش‌بنیان، سند تحول دولت مردمی، فناوری داخلی.

طبقه‌بندی JEL: O14, D24.

* دانشیار گروه علوم اقتصادی دانشگاه بین‌المللی اهلبیت (ع) تهران، ایران (نویسنده مسؤل).

Email: mghaffard@abu.ac.ir

** دانشجوی کارشناسی ارشد علوم اقتصادی دانشگاه بین‌المللی اهلبیت (ع) تهران، ایران.

Email: habibadanish2024@gmail.com

۱. مقدمه

بهبود تولید محصولات شامل شناسایی نیازها و انتظارات مشتریان، نوآوری در روش‌های تولید، مدیریت منظم و مؤثر تمامی مراحل تولید، ارزیابی و مدیریت خطرات، ارتقای بهره‌وری، و افزایش کیفیت محصولات می‌باشد (فرتاش، کیاسری، سعدآبادی، ۱۳۹۵، ص ۱۳۵).

چالش‌هایی که سر راه ارتقای ساخت محصولات ایران قرار دارند به چند دسته کلی تقسیم‌بندی شده است. سیاست‌های دولت مانند واردات، صادرات، قوانین و مقررات کسب‌وکار، وضعیت اقتصادی ایران، تحریم‌ها، مشکلات مدیریت و کارآفرینی بالاترین درصد به‌دست‌آمده از چالش‌ها محسوب می‌شوند (آزاد و همکاران، ۱۳۹۷، ص ۱۸۹). مقام معظم رهبری طی سال‌های متمادی بر مسئله تولید داخلی و حمایت از تولیدات داخلی برای ارتقای قدرت اقتصادی و سیاسی کشور تأکید کرده‌اند و راه‌حل مشکلات کشور را تولید داخلی و حمایت همه‌جانبه از آن می‌دانند. ایشان تأکید دارند که در کنار استقلال سیاسی و فرهنگی اولویت اول کشور اقتصاد و تولید داخلی است. هدف از این پژوهش شناسایی موانع و مشکلات ارتقا ساخت محصولات داخلی و ارائه پیشنهادهایی برای حل این معضلات است. ارائه دورنما برای ارتقای ساخت محصولات، تجاری‌سازی محصولات، ارائه خدمات باکیفیت و جهانی شدن تولیدات از اهمیت‌های عمده این پژوهش به شمار می‌آید تا بنگاه‌ها بتوانند در فعالیت‌های اقتصادی موفق عمل نمایند. ضرورت این تحقیق در یافتن عواملی است که بیشترین اثر منفی را در ارتقای ساخت محصولات داخلی دارند.

۳۷

۲. مبانی نظری

فناوری مترادف کلمه تکنولوژی است که مجموع روش‌ها، مراحل و فرآیندهایی است که در ساخت محصولات یا خدمات استفاده می‌شوند (دوامی و همکاران، ۱۳۸۹، ص ۸۸). بیانات مقام معظم رهبری در سال ۱۴۰۳ بر اهمیت تولید ملی و داخلی به‌عنوان کلید حل مشکلات اقتصادی کشور تأکید داشت. ایشان رشد تولید ملی را راهی برای کاهش تورم، افزایش اشتغال و تقویت ارزش پول ملی می‌دانند. همچنین، ایشان معتقدند که تحقق این اهداف بدون مشارکت فعال مردم ممکن نیست. شعار سال ۱۴۰۳ «جهش تولید با مشارکت مردم» تعیین و تأکید شد که برنامه‌ریزی صحیح، همکاری فکری کارشناسان و مشارکت عملی فعالان اقتصادی برای دستیابی به این هدف ضروری است. ظرفیت‌های مردمی باید فعال شده و موانع حضور مردم در عرصه تولید برطرف تا به نفع کشور و مردم استفاده شود.

در این بیانات، به اولویت‌های اصلی کشور یعنی اقتصاد و فرهنگ تأکید شده است. در سال جاری دو هدف مهم برای اقتصاد مطرح شد: «مهار تورم» و «رشد تولید». تأکید شد که رشد تولید به طور مستقیم به کنترل تورم کمک می‌کند. بنابراین، تولید به‌عنوان محور اصلی در نظر گرفته شد. برای رشد تولید دو راهکار کلیدی پیشنهاد شد: حمایت از تولید و حذف موانع. حمایت شامل مواردی مانند تصویب قوانین مناسب برای تسهیل و سودآوری تولید، تأمین منابع مالی و ارزی از سوی دستگاه‌های دولتی و تقویت فرهنگ استفاده از محصولات داخلی است. حمایت فرهنگی یعنی ترویج این ایده میان مردم که مصرف محصولات داخلی ارزشمند و ضروری است. این حمایت‌ها در کنار رفع موانع می‌تواند تولید را به سمت توسعه و رشد پایدار هدایت کند (بایگانی سخنان مقام رهبری در حمایت از تولید داخلی، ۱۴۰۲/۰۶/۰۸).

در این بیانات، تولید به‌عنوان ستون فقرات اقتصاد کشور معرفی و بر نقش حیاتی کارگران به‌عنوان ستون فقرات تولید تأکید شده است. رشد تولید به تعهد و علاقه‌مندی کارگران وابسته است. از مسئولان و سرمایه‌گذاران خواسته شده تا با بهبود شرایط زندگی کارگران، نقش مهم آنها در تقویت تولید را ارج نهند و برای توسعه تولید و اقتصاد کشور تلاش کنند (بیانات در دیدار کارگران، ۱۴۰۲/۲/۹).

در این بیانات، تولید به‌عنوان راه اصلی حل مشکلات اقتصادی کشور معرفی شده است؛ زیرا می‌تواند رشد اقتصادی، اشتغال، کاهش تورم و رفاه عمومی را به ارمغان آورد. همچنین، تولید اثرات روانی مثبتی مانند افزایش اعتماد به نفس و عزتمندی ملی دارد. در سال جاری تأکید بر تولیدی است که دو ویژگی کلیدی داشته باشد: یکی اشتغال‌آفرینی و دیگری دانش‌بنیان بودن، که به دانش و پیشرفت‌های علمی متکی است. این نوع تولید می‌تواند به شکلی مؤثرتر اقتصاد کشور را تقویت کند (۱۴۰۰/۱۲/۲۹ پیام نوروزی به مناسبت آغاز سال ۱۴۰۱).

برای بهبود فضای کسب‌وکار باید اقدامات اساسی انجام شود. از جمله حذف مقررات غیرضروری، تسهیل روند اخذ مجوزها با ایجاد پنجره واحد و تثبیت قوانین اقتصادی برای پیش‌بینی‌پذیری بهتر. همچنین باید امنیت سرمایه‌گذاری تأمین و سیاست‌های تشویقی برای فعالیت‌های تولیدی اجرا شود. تأکید ویژه بر دانش‌بنیان کردن تولید، مبارزه قاطع با فساد و قاچاق، و حمایت از صنایع داخلی از دیگر الزامات است. همه این اقدامات می‌توانند به توسعه اقتصادی پایدار کمک کنند.

رهبر انقلاب بر اهمیت ترویج و پایدارسازی تولید داخلی تأکید نموده و مبارزه با تحریم‌ها را ابزاری برای تقویت اقتصاد ملی دانستند. ایشان تولیدکنندگان را پیشتازان پیشرفت اقتصادی خطاب

کرده و آنان را فرماندهانی معرفی کردند که با توسعه و رونق بخشی به محصولات داخلی، توانایی حل چالش‌های اقتصادی و غلبه بر دشمنان را دارند (بایگانی سخنان مقام معظم رهبری در حمایت از تولید داخلی، ۱۳۹۸/۸/۲۸).

۲-۱. ضعف سیاست‌گذاری و دانش

تغییرات متغیرهای کلان اقتصادی و مبهم بودن استفاده از سیاست‌های اقتصادی منشأ عدم اعتبارات در سیاست اقتصادی ایران شده است. ضعف در سیاست‌گذاری دولت بازدهی شرکت‌ها را کاهش می‌دهد و تهیه منابع مالی را محدود می‌کند. به علت نداشتن بودجه کافی برای سرمایه‌گذاری‌های پرهزینه و بلندمدت، شرکت‌ها ترجیح می‌دهند تا با کاهش سرمایه‌گذاری ریسک‌گریز شوند. با افزایش ضعف در سیاست‌های اقتصادی ضربه بزرگ در سطح دارایی مالی شرکت‌هاست (اخگر و همکاران، ۱۴۰۲، ص ۶۱۴).

۲-۲. وابستگی بقای صنعت به دریافت یارانه نهاده‌های یارانه‌ای

یارانه‌های دولتی هدفمند باعث رونق سرمایه‌گذاری خواهد شد. در چنین شرایطی فرصت استفاده سرمایه‌گذاران ریسک‌پذیر فراهم خواهد شد. شرکت‌ها زیر چتر دولت قرار می‌گیرند و به اعتبار کیفیت بنگاه‌ها افزوده می‌شود (سانگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۲، ص ۸۱)؛ اما اگر پرداخت یارانه به بخش تولید بدون هدف مشخص پرداخت شود، ممکن است باعث ایجاد رانت و عدم رقابت بین بخش‌های اقتصادی شود و بازار تولیدات کشور را دچار مشکل کند.

۲-۳. عدم صرفه اقتصادی برای تولید با کیفیت و قیمت مناسب

صرفه‌های مقیاس به مفهوم افزایش تولیدات، کاهش قیمت تمام شده است. استفاده از صرفه‌های مقیاس تولیدات را افزایش می‌دهد و رقابت بنگاه‌ها نیز زیاد می‌شود (خلیلی اصل و همکاران، ۱۳۹۹، ص ۲۹۹).

۳. پیشینه تحقیق

۳-۱. منابع داخلی

پاداش، خدایانه (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان «نقدی بر رویکردهای توسعه در کشور» راهکارهای

1. Song et al.

تقویت تولید داخلی با تمرکز بر رویکرد قابلیت‌ها در چهارچوب گفتمان اقتصاد مقاومتی را بررسی کرده و نتایج نشان می‌دهد که ایران نمی‌تواند تولیدات کالاهای پیچیده داشته باشد و صادرات و تولیدات این کشور کالاهایی است که نیازمند قابلیت‌های پیچیده نیست.

حیدری، اسفندیاری، دهقان (۱۳۹۶) تحقیقی با عنوان «شناسایی عوامل حمایت‌کننده تولید داخلی مؤثر در تحقق سیاست‌های اقتصاد مقاومتی از منظر مقام معظم رهبری» انجام داده‌اند. از نظر مقام معظم رهبری ارزش‌گذاری برای تولیدات داخلی از طریق فرهنگ استفاده از تولیدات داخلی، سهولت، ایجاد امنیت در تولید است.

نوذری (۱۳۹۷) مسئله «حمایت از تولید داخلی، چالش‌ها و راهبردها» را مورد تحقیق قرار داد. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که اجرای سیاست‌های فعلی باعث به‌وجود آمدن چالش‌هایی مانند ایجاد و حفظ اشتغال، با استفاده از فناوری و نوآوری، چالش‌های اقتصادی مانند رانت می‌شود.

نوری یوشانلوئی و طباطبایی (۱۳۹۷) «راهکارهای بین‌المللی و ملی حمایت از تولید داخلی و راهکارهای حقوقی آن را» بررسی کردند. نتایج نشان می‌دهد حمایت از تولیدات داخلی امروز از اولویت‌های مطالعاتی حقوق و اقتصاد تجاری به شمار می‌آید.

دویستی (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان «نقش اقتصاد مقاومتی در ارتقای کارآفرینی، تولید داخلی و اشتغال» نتیجه‌گیری نمودند که اقتصاد مقاومتی نظر به بیانات مقام معظم رهبری در ایجاد اشتغال، رشد بهره‌وری، تولید داخلی تأثیر مثبت و معناداری را دارد.

ابراهیمی و همکاران (۱۳۹۹) در تحقیقی با عنوان «ارائه چهارچوب تعمیق ساخت داخل با رویکرد شکل‌گیری بوم‌سازگان (مطالعه موردی پروژه ساخت داخل واگن مترو)» نشان می‌دهند که پیشرفت ساخت داخل با چهار عنصر امکان‌پذیر است: برنامه‌ریزی و تدوین استراتژی، ترتیب پلان‌های عملیاتی، دریافت ظرفیت‌ها و توانمندی‌های داخلی و اجرای استراتژی جهت ارتباطات.

شبروی، داستان‌پور حسین‌آبادی (۱۴۰۰) «الزامات قانون‌گذاری در حمایت از تولید داخلی» را بررسی نمودند. نتایج به‌دست آمده نشان می‌دهد باید از قوانین اجباری جهت استفاده از کالاهای داخلی و همچنین رعایت الزامات قانونی انحصارات داخلی و عرضه کالاهای نامرغوب با قیمت بالا جلوگیری شود تا در بلندمدت توانایی رقابت با کالاهای خارجی را داشته باشد.

علوی و محمدلو (۱۴۰۰) به «واکاوی و تحلیل منویات مقام معظم رهبری در حوزه صنعت» پرداختند. این پژوهش را به‌صورت کیفی و بر مبنای تحلیل محتوا انجام دادند و بیانات مقام معظم رهبری نشان می‌دهد حمایت از تولیدات داخلی، رشد ارتباطات میان صنعت و دانشگاه یک

حرکت است به سوی استقلال صنعتی، برای داشتن اقتصاد قوی و بادوام، که دارای بالاترین وزن اهمیت است.

صنعت خواه صالحی و سالاری (۱۴۰۰) موضوع «مذهب، مشارکت‌های مردمی، حمایت از تولید ملی؛ گامی در جهت تبیین علمی سخنان مقام معظم رهبری» را مورد تحقیق قرار دادند. نتایج نشان می‌دهد حمایت مردم از تولیدات داخلی تحت تأثیر سهم‌بندی اجتماعی، هویت حمایتی بالاترین تأثیر را در حمایت مردم از تولید داخلی دارد.

صفار و چرخ‌کار (۱۴۰۰) پژوهشی با عنوان «نقش کارآفرینی استراتژیک در شناسایی و کشف فرصت‌های کارآفرینی» را انجام دادند. نتایج نشان می‌دهد کارآفرینی استراتژیک نقشی مهم را در ایجاد اشتغال و افزایش تولیدات داخلی داشته است.

شیخ‌پور و همکاران (۱۴۰۲) تحقیق با عنوان «تأثیر هوشیاری دینی بر ترجیح محصولات داخلی؛ تحلیل نقش قوم‌گرایی و بیگانگی مصرفی» را بررسی کردند. نتایج نشان می‌دهد هوشیاری دینی تأثیر خوب بر ترجیح محصولات داخلی و قوم‌گرایی مصرف‌کنندگان نتیجه بد بر بیگانگی مصرفی دارد.

۲-۳. منابع خارجی

آتیه^۱ (۲۰۱۹) «رابطه رشد سهم بخش‌های صنعت و خدمات بر رشد اقتصاد کشورهای ۴۱ درحال توسعه در سال‌های ۱۹۵۰-۲۰۱۵ میلادی را با در نظر داشتن ۵۰ کشور» بررسی نمود. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد بخشی از صنعت ساخت از تولید ناخالص داخلی، رابطه معنادار و مثبت با رشد اقتصادی به‌ویژه در کشورهای توسعه‌نیافته دارد.

سیرمای و ورسپاگان^۲ (۲۰۱۵) پژوهشی را در رابطه با «سهم بخش‌های صنعت و خدمات از تولید ناخالص داخلی سرانه با استفاده از روش پنل دیتا» انجام دادند که شامل کشورهای درحال توسعه و توسعه‌یافته است. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد در کشورهای کم‌درآمد و با درآمد متوسط، صنعت نقش اصلی را برای رشد اقتصاد دارد که بخش خدمات نمی‌تواند این نقش را داشته باشد.

وسه ولاین^۳ (۲۰۱۸) در پژوهش تحت عنوان «نوسان‌های نرخ ارز، شوک قیمت نفت و رشد

1. Attiah

2. Szirmia and Verspagan

3. Wesseh & Lin

را در کشور لیبریا در سال‌های ۲۰۱۵ - ۱۹۹۵» بررسی کرد. نتایج این تحقیق نشان می‌دهد که افزایش قیمت نفت یکی از عامل‌های تأثیرگذار در تولید ناخالص داخلی لیبریاست و با کاهش ارزش دلار باعث از بین رفتن تولید ناخالص داخلی می‌شود.

حسین و همکاران^۱ (۲۰۱۹) به بررسی «آثار نامتقارن نرخ ارز بر تولید واقعی کشور» پرداختند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از مدل اتورگرسیون با وقفه هاب توزیعی غیرخطی در سال ۲۰۱۴ - ۱۹۷۲ استفاده نمودند. براساس یافته‌های تحقیق، میان نرخ ارز و تولید ناخالص داخلی پاکستان یک رابطه بلندمدت وجود دارد؛ ولی در بلندمدت رابطه غیرخطی و مثبت میان این دو متغیر موجود است.

بهمنی اسکویی و همکاران^۲ (۲۰۱۷) «اثر نامتقارن نرخ ارز بر تولید ناخالص داخلی کشور ترکیه» را بررسی کردند و از مدل رگرسیون با وقفه‌های گسترده غیرخطی استفاده نمودند. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که تغییرات در ارزش لیر تأثیر نامتقارن در بلندمدت و کوتاه‌مدت دارند. در واقع، در بلندمدت تأثیرات بیشتری بر تولید داخلی ترکیه دارد.

گوردن^۳ و سید (۲۰۲۰) «نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات بر رشد بهره‌وری در ایالات متحده آمریکا و مجموع ۱۰ کشور اروپای غربی» ارزیابی کردند. در نتیجه پژوهش صنایع تولیدی آمریکا سرمایه‌گذاری کافی جهت دسترسی به فناوری را دارند؛ اما ۱۰ کشور دیگر مورد بررسی دسترسی به سرمایه کافی ندارند.

ماکالا^۴ و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهش تحت عنوان «اثر بخشی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی، بهره‌وری بین‌بخشی و شکاف تکنولوژی» نشان دادند که سرمایه‌گذاری خارجی در صنایع تولید محصولات و افزایش بهره‌وری شرکت‌ها نقش دارند.

کیم^۵ و همکاران (۲۰۲۱) «نقش بهره‌وری و فناوری اطلاعات و ارتباطات در صنایع کره و ژاپن» را بررسی کردند. نتایج نشان می‌دهد با استفاده از فناوری می‌توان قابلیت باروری در محصولات را افزایش داد. فناوری بهبود مهارت ارتباطی را با خارج از سازمان میسر می‌کند.

ژیانگ و ژی^۶ (۲۰۲۱) در تحقیقی با عنوان «شکاف فناوری بین ایالات متحده و چین» نشان

1. Hussain and et al
2. Bahmani-Oskooee & al
3. Gordon, R. and Sayed, H.
4. Makiela
5. Kim, J., et al.
6. Jiang and Xie

دادند که بنگاه‌های چینی دارای برتری زنجیره‌های ارزشی در تمام تولیدات را دارند. نتیجه پژوهش فناوری چین نسبت به ایالات متحده آمریکا دارای مزید بیشتر است و زنجیره ارزشی تولیدات کشور چین را در سطح جهان اولویت دادند.

چیفی^۱ و همکاران (۲۰۲۲) یک الگوی جدید را برای معرفی انواع مختلف نوآوری و تکنولوژی در رابطه به عدم قطعیت ارائه نمودند. نتیجه این پژوهش نشان می‌دهد که یکی از بخش‌های مهم در فناوری داشتن ایده خلاقانه است که باعث رشد اقتصادی می‌شود.

۴. روش تحقیق

برای رسیدن به اهداف پژوهش در این تحقیق در مرحله اول از کتابخانه استفاده شد و به صورت وزنی - میدانی و زوجی با توزیع پرسش‌نامه‌ای اقدام شد. معلومات به دست آمده کتابخانه‌ای از سند تحول مردمی سیزدهم سال ۱۴۰۲ جمع‌آوری شد و از طریق توزیع پرسش‌نامه، تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق سلسله‌مراتبی AHP توسط نرم‌افزار (اکسپرت چایس) مقایسه شده است. در این تحقیق در حدود ۱۳ تن از خبرگان اقتصادی به پرسش‌نامه پاسخ ارائه نمودند که ۴ تن آنان به درجه تحصیلی دکتر و ۹ تن آنان کارشناسی ارشد بودند. مقایسه متغیرهای زوجی متشکل از ۱۲ چالش بودند. منبع چالش‌های اصلی و فرعی این پژوهش از سند تحول دولت مردمی گرفته شده است تا پاسخ‌دهندگان بتوانند با اطمینان کامل به سؤال‌ها پاسخ دهند.

۵. یافته‌های تحقیق

در چهارچوب سند تحول دولت مردمی ایران، دسته‌بندی این چالش‌ها با هدف شناسایی و تحلیل ساختارهای مؤثر بر فرآیند ساخت داخل صورت گرفته است. در این راستا، چالش‌ها به دو دسته اصلی و فرعی تقسیم شده‌اند. چالش‌های اصلی به عنوان مهم‌ترین مسائل و مشکلاتی شناخته می‌شوند که تأثیرات گسترده‌ای بر روند توسعه و تقویت ساخت داخل دارند. این چالش‌ها معمولاً به عنوان موانع کلیدی در مسیر رشد و پیشرفت شناسایی می‌شوند.

از سوی دیگر، چالش‌های فرعی به عنوان عواملی تعریف می‌شوند که زمینه‌ساز ایجاد یا تشدید چالش‌های اصلی می‌باشند. این عوامل ممکن است شامل مشکلات ساختاری، رویه‌های اجرایی ناکارآمد، محدودیت‌های منابع یا سایر شرایطی باشند که به صورت غیرمستقیم بر مشکلات اصلی

1. Chiffi

تأثیر می‌گذارند و سرانجام باعث پیچیدگی بیشتر مسائل می‌شوند. این تفکیک و طبقه‌بندی نه تنها به درک بهتر مسائل موجود کمک می‌کند، بلکه بستری را فراهم می‌آورد تا با بررسی دقیق‌تر هر چالش و عوامل مرتبط با آن، استراتژی‌های مناسب و مؤثری برای مقابله با آنها تدوین و اجرا شود.

این تحقیق دارای چهار چالش اصلی و هشت چالش فرعی است و با استفاده از روش AHP وزن هر چالش مشخص شد. بدین لحاظ برای جمع‌آوری داده‌ها توسط پرسش‌نامه از ۱۳ نفر از آگاهان اقتصادی برای رتبه‌بندی وزن چالش‌های اصلی و فرعی از اعداد ۱-۹ را انتخاب کردند و برای محاسبه دقیق وزن متغیرها از نظرات آنان استفاده مؤثر صورت گرفت و در نتیجه با استفاده از نرم‌افزار (اکسپرت چایس) وزن‌های متغیر یا چالش‌های اصلی و فرعی به دست آمد.

۵-۱. شاخص‌های اصلی چالش‌های ارتقای ساخت محصولات با فناوری داخلی ایران

چهار چالش اصلی در این تحقیق به صورت مقایسه زوجی توسط متخصصان اقتصادی ارزیابی شد و با استفاده از نرم‌افزار اکسپرت چایس متغیرهای اصلی به صورت ذیل به دست آمد. جدول ۱ نشان می‌دهد که ضعف سیاست‌گذاری و دانش‌بنیان فنی با ضریب ۰/۳۱۳ بزرگ‌ترین ضریب در رتبه اول قرار گرفته و بالاترین چالش است که تأثیرگذار در ارتقا ساخت محصولات با فناوری داخلی است. در رتبه دوم حلقه‌های مفقوده در زنجیره‌های ارزش صنایع مهم و اساسی با ضریب ۰/۲۵۶ است و در رتبه سوم وابستگی بقای صنعت به دریافت نهاده‌های یارانه‌ای با ضریب ۰/۲۴۰ است و در رتبه چهارم متغیر بازار ناکافی برای محصولات ساخت داخل با ضریب ۰/۱۹۱ به دست آمده است.

جدول ۱: رتبه‌بندی چالش‌های اصلی ارتقا ساخت محصولات با فناوری داخلی

رتبه	وزن اصلی (درصد)	متغیرهای اصلی
۱	۰/۳۱۳	ضعف سیاست‌گذاری و دانش‌بنیان
۲	۰/۲۵۶	حلقه‌های مفقوده در زنجیره‌های ارزش صنایع مهم و اساسی
۳	۰/۲۴۰	وابستگی بقای صنعت به دریافت نهاده‌های یارانه‌ای
۴	۰/۱۹۱	بازار ناکافی برای محصولات ساخت داخل

منبع: یافته‌های تحقیق

۵-۲. شاخص‌های فرعی

با جمع‌آوری معلومات از خبرگان اقتصادی، متغیرهای اصلی ارتقای ساخت محصولات با فناوری داخلی با وزن هر ضریب مقایسه شده است. چالش‌های فرعی در جدول شماره ۲ با استفاده از نرم‌افزار تجزیه و تحلیل شده و وزن‌های به دست آمده مشخص شده است.

جدول ۲: رتبه‌بندی چالش‌های فرعی ارتقای ساخت محصولات با فناوری داخلی

شماره	متغیرهای فرعی	وزن (درصد)
۱	خرد بودن و پراکندگی تقاضاهای کارفرمایان، تنوع زیاد در قطعات، تجهیزات و ماشین‌آلات و عدم شکل‌گیری بخش‌های اصلی زنجیره ارزش	۰/۱۷۰
۲	ضعف قانون برگزاری مناقصات در توجه به فناوری و عمق ساخت داخل و تجارت محوری فرایند مناقصه	۰/۲۱۳
۳	مشکلات ارزی، حقوقی و مالی سازندگان و تنش‌های محیط کسب‌وکار	۰/۳۳۳
۴	اختلاف‌نظر در مفهوم شاخص‌های اساسی ساخت داخل و ناآگاهی از توانمندی‌ها، نیازمندی‌ها و امکان‌پذیری سرریز فناوری و محصولات بین صنایع و بنگاه‌ها	۰/۲۸۳
۵	ضعف و ناسازگاری راهبردهای توسعه صنعتی	۰/۵۰۰
۶	حمایت بازرگانی و تسهیلاتی از واردات ماشین‌آلات و تجهیزات خارجی	۰/۵۰۰
۷	عدم صرفه اقتصادی برای تولید با کیفیت و قیمت مناسب	۰/۴۶۹
۸	بی‌اعتمادی بخش از مردم به محصولات ساخت داخل	۰/۵۳۱۰
۹	قیمت‌گذاری دستوری برخی کالاها به بهانه نهاده‌های پارانهای و در نتیجه کاهش رقابت‌پذیری و بهره‌وری بنگاه‌ها	۱

منبع: یافته‌های تحقیق

به طوری که در جدول شماره ۳ قابل مشاهده است با استفاده از نرم‌افزار (اکسپرت چایس)، متغیر بی‌اعتمادی بخش از مردم به محصولات ساخت داخل با ضریب ۰/۵۳۱ در رتبه اول است. ضعف و ناسازگاری راهبردهای توسعه صنعتی و حمایت بازرگانی و تسهیلاتی از واردات ماشین‌آلات و تجهیزات خارجی هر یک با ضریب ۰/۵ در رتبه دوم قرار گرفته است. ضرایب مربوط به حمایت بازرگانی و تسهیلاتی از واردات ماشین‌آلات و تجهیزات خارجی، مشکلات ارزی، حقوقی و مالی سازندگان و تنش‌های محیط کسب، اختلاف‌نظر در مفهوم شاخص‌های اساسی ساخت داخل و ناآگاهی از توانمندی‌ها، نیازمندی‌ها و امکان‌پذیری سرریز فناوری و محصولات بین صنایع و بنگاه‌ها، ضعف قانون برگزاری مناقصات در توجه به فناوری و عمق ساخت داخل و تجارت محوری فرایند مناقصه، خرد و پراکندگی تقاضاهای کارفرمایان، تنوع زیاد در قطعات، تجهیزات و ماشین‌آلات و عدم شکل‌گیری بخش‌های اصلی زنجیره ارزش را در جدول ۳ ملاحظه فرمایید.

جدول ۳: رتبه‌بندی متغیرهای فرعی ارتقا ساخت محصولات با فناوری داخلی

شماره	متغیرهای فرعی	وزن (درصد)
۱	بی‌اعتمادی بخش از مردم به محصولات ساخت داخل	۰/۵۳۱
۲	ضعف و ناسازگاری راهبردهای توسعه صنعتی	۰/۵
۳	حمایت بازرگانی و تسهیلاتی از واردات ماشین‌آلات و تجهیزات خارجی	۰/۵
۴	عدم صرفه اقتصادی برای تولید با کیفیت و قیمت مناسب	۰/ ۴۶۹
۵	مشکلات ارزی، حقوقی و مالی سازندگان و تنش‌های محیط کسب‌وکار	۰/ ۳۳۳
۶	اختلاف‌نظر در مفهوم شاخص‌های اساسی ساخت داخل و ناآگاهی از توانمندی‌ها، نیازمندی‌ها و امکان‌پذیری سرریز فناوری و محصولات فی مابین صنایع و بنگاه‌ها	۰ / ۲۸۳

شماره	متغیرهای فرعی	وزن (درصد)
۷	ضعف قانون برگزاری مناقصات در توجه به فناوری و عمق ساخت داخل و تجارت محوری فرایند مناقصه	۰/۲۸۳
۸	خرد و پراکندگی تقاضاهای کارفرمایان، تنوع زیاد در قطعات، تجهیزات و ماشین آلات و عدم شکل‌گیری بخش‌های اصلی زنجیره ارزش	۰/۱۷۰

منبع یافته‌های تحقیق

جدول ۴: سنجش چالش‌ها ارتقای ساخت محصولات با فناوری داخلی ایران (درصد)

وزن نهایی	وزن متغیرهای فرعی	وزن متغیرهای فرعی	وزن	متغیرهای اصلی
۰/۱۵۶۵	۰/۵۰۰	ضعف و ناسازگاری راهبردهای توسعه صنعتی	۰/۳۱۳	ضعف سیاست‌گذاری و دانش‌بنیان
۰/۱۵۶۵	۰/۵۰۰	حمایت بازرگانی و تسهیلاتی از واردات ماشین‌آلات و تجهیزات خارجی		
۰/۰۴۳۵۲	۰/۱۷۰	خرد و پراکندگی تقاضاهای کارفرمایان، تنوع زیاد در قطعات، تجهیزات و ماشین‌آلات و عدم شکل‌گیری بخش‌های اصلی زنجیره ارزش	۰/۲۵۶	حلقه‌های مفقوده در زنجیره‌های ارزش صنایع مهم و اساسی
۰/۰۵۴۵۲۸	۰/۲۱۳	ضعف قانون برگزاری مناقصات در توجه به فناوری و عمق ساخت داخل و تجارت محوری فرایند مناقصه		
۰/۰۸۵۲۴۸	۰/۳۳۳	مشکلات ارزی، حقوقی و مالی سازندگان و تنش‌های محیط کسب‌وکار		
۰/۰۷۲۴۴۸	۰/۲۸۳	اختلاف‌نظر در مفهوم شاخص‌های اساسی ساخت داخل و ناآگاهی از توانمندی‌ها، نیازمندی‌ها و امکان‌پذیری سرریز فناوری و محصولات فی‌مابین صنایع و بنگاه‌ها		
۰/۲۴۰	۱	قیمت‌گذاری دستوری برخی کالاها به بهانه نهاده‌های یارانه‌ای و در نتیجه کاهش رقابت‌پذیری و بهره‌وری بنگاه‌ها		
۰/۸۹۱۱۰	۰/۴۶۹	عدم صرفه اقتصادی برای تولید باکیفیت و قیمت مناسب	۰/۱۹۱	بازار ناکافی برای محصولات ساخت داخل
۰/۱۰۱۴۲۱	۰/۵۳۱	بی‌اعتمادی بخش از مردم به محصولات ساخت داخل		

۴۴

دوفصلنامه علمی ترویجی اقتصاد مقاومتی / سال ششم / شماره ۱۲ / پاییز و زمستان ۱۴۰۳

جدول نهایی شاخص‌های اصلی و فرعی (۴)

Max	Min
۰/۳۱۳	۰/۱۹۱

Max	Min
۰/۵۳۱	۱۷/۰

منبع: یافته‌های تحقیق

۶. نتیجه‌گیری

در فعالیتهای اقتصادی جامعه، شرکت‌ها نقش اساسی برای سرمایه‌گذاری، تجاری‌سازی، اشتغال‌زایی، رقابت در بازارها و کاهش سطح بیکاری دارند که برای رشد و توسعه تجارت بنگاه‌ها لازم است استفاده از فناوری‌های پیشرفته را در اولویت قرار دهند؛ زیرا استفاده از فناوری در محصولات می‌تواند مزیت‌هایی مانند نوآوری، افزایش کیفیت، استانداردسازی محصولات، افزایش سرعت عملکرد، افزایش رقابت، افزایش بهره‌وری، حداقل‌سازی هزینه تولید و ظرفیت‌سازی نیروکار را داشته باشد. افزایش قیمت‌ها، بیکاری، ورشکستگی صنایع تولیدی و افزایش واردات نتیجه عدم توجه به ارتقا ساخت محصولات و عدم استفاده از فناوری‌های پیشرفته است. هدف از این تحقیق، رتبه‌بندی چالش‌ها و سازوکارهای ارتقا ساخت محصولات با استفاده از فناوری داخلی براساس سند تحول مردمی است. این پژوهش دارای ۴ چالش اصلی و ۹ چالش فرعی است که با استفاده از نرم‌افزار (اکسپرت چایس) و از روش سلسله‌مراتبی زوجی (AHP) داده‌ها تحلیل و رتبه‌بندی شدند. چالشی که در رتبه اول قرار گرفت، ضعف سیاست‌گذاری و دانش‌بنیان با ضریب $0/313$ است. حلقه‌های مفقوده در زنجیره‌های ارزش صنایع مهم و اساسی با داشتن ضریب $0/256$ در رتبه دوم، وابستگی بقای صنعت به دریافت نهاده‌های یارانه‌ای با داشتن ضریب $0/24$ در رتبه سوم و بازار ناکافی برای محصولات ساخت داخل با داشتن ضریب $0/191$ در رتبه آخر قرار گرفته است.

متغیرهای فرعی نیز با استفاده از نرم‌افزار (اکسپرت چایس) و از روش AHP تحلیل و رتبه‌بندی شدند. بی‌اعتمادی بخشی از مردم به محصولات ساخت داخل با ضریب $0/531$ در رتبه اول، ضعف و ناسازگاری راهبردهای توسعه صنعتی و حمایت بازرگانی و تسهیلاتی از واردات ماشین‌آلات و تجهیزات خارجی با داشتن ضریب $0/5$ هر دو متغیر در رتبه دوم، عدم صرفه اقتصادی برای تولید با کیفیت و قیمت مناسب با داشتن ضریب $0/469$ در رتبه سوم و مشکلات ارزی، حقوقی مالی سازندگان و تنش‌های محیط کسب‌وکار، اختلاف نظر در مفهوم شاخص‌های اساسی ساخت داخل و ناآگاهی از توانمندی‌ها، نیازمندی‌ها و امکان‌پذیری سرریز فناوری و محصولات بین صنایع و بنگاه‌ها، ضعف قانون برگزاری مناقصات در توجه به فناوری و عمق ساخت داخل و تجارت محوری فرایند مناقصه، خرد و پراکندگی تقاضاهای کارفرمایان، تنوع زیاد در قطعات، تجهیزات و ماشین‌آلات و عدم شکل‌گیری بخش‌های اصلی زنجیره ارزش به ترتیب در رتبه‌های چهارم الی هفتم قرار گرفتند.

۷. پیشنهادها

چالش‌هایی که بالاترین اثر را در سازوکارهای ارتقا ساخت محصولات با فناوری داخلی دارند، ضعف سیاست‌گذاری و دانش‌بنیان هستند که عامل مهم آن ضعف و ناسازگاری راهبردهای توسعه صنعتی است که پیشنهادهای لازم برای رفع این چالش‌ها در نظر گرفته شده عبارت‌اند از:

۱. شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای داخلی و بین‌المللی برای رشد اقتصادی؛

چالش‌هایی که بالاترین اثر را بر سازوکارهای ارتقا ساخت محصولات با فناوری داخلی دارند، مهم‌ترین عامل آن حمایت بازرگانی و تسهیلاتی از واردات ماشین‌آلات و تجهیزات خارجی است که پیشنهاد برای رفع این چالش‌ها در نظر گرفته شده عبارت‌اند از:

الف) شناسایی سازوکارها برای ارتقا ساخت محصولات داخلی و کاهش حقوق ورودی کالاها و ماشین‌آلات مورد نیاز تولید محصولات در داخل کشور.

چالش دوم اثرگذار در سازوکارهای ارتقای ساخت محصولات با فناوری داخلی، حلقه‌های مفقوده در زنجیره‌های ارزش صنایع مهم و اساسی کشور هستند که مهم‌ترین عامل آن مشکلات ارزی، حقوقی مالی سازندگان و تنش‌های محیط کسب‌وکار است. پیشنهادهایی که برای رفع این چالش در نظر گرفته شده است:

- رفع موانع ارزی از تجهیزات و ماشین‌آلات وارداتی کشور به نحوی که تأثیر مثبت در تجاری‌سازی داشته باشد، با استفاده از راهکارهای محاسبه دقیق میزان صادرات (وزارت صنعت معدن، تجارت).

- ایجاد راهکارهای قانونی برای حمایت از منافع و حقوق تولیدکنندگان در شرکت‌های معتبر صنعتی، قرارداد با شرکت‌های معتبر صنعتی.

چالش سوم اثرگذار در سازوکارهای ارتقای ساخت محصولات با فناوری داخلی، وابستگی بقای صنعت به دریافت نهاده‌های یارانه‌ای عامل اثرگذار در این چالش قیمت‌گذاری دستوری برخی کالاها به بهانه نهاده‌های یارانه‌ای و در نتیجه کاهش رقابت‌پذیری و بهره‌وری بنگاه‌ها هستند. پیشنهادهایی که برای رفع این چالش در نظر گرفته شده است:

- فراهم کردن امکانات برای بنگاه‌ها از طریق عادلانه‌سازی انرژی در قالب پیشنهاد قوانین لازم و قواعد میان‌مدت به‌طور عام برای تهیه تجهیزات جدید و مؤثرسازی و به‌طور اخص توسعه فناوری و به‌وجود آوردن مزیت رقابتی.

چالش چهارم در رتبه‌بندی که کمترین اثر را در سازوکارهای ارتقای ساخت محصولات با فناوری داخلی دارند، بی‌اعتمادی بخش از مردم به محصولات ساخت داخل است. پیشنهادهایی که برای رفع این چالش در نظر گرفته شده است:

- ایجاد بیمه‌های متفاوت، افزایش کیفیت بیمه به منظور مدیریت ریسک مشتریان و تولیدات داخلی.
- ایجاد تغییرات در خدمات پس از فروش تولیدات مانند مجزاسازی ارائه خدمات پس از فروش به صورت مستقل از بنگاه‌های تولیدکننده.
- ایجاد سیستم نظارت و ارزیابی و درجه‌بندی اقلام از نظر کیفیت و حمایت از صنایع کوچک به همکاری صنایع بزرگ که تخصص و تجربه دارند و صورت زنجیره‌ای فعالیت می‌کنند.

منابع

1. Akhgar, M.O., Sajjadi, Z., Kordestani, N. R. (2023), Economic Policy Uncertainty and Firm Risk-Taking: The Role of Product Market Competition, *Financial Friction and Financialization*, 30(4), 614-658 (In Persian).
2. Archive of the Supreme Leader's Speeches in Support of Domestic Production, https://farsi.khamenei.ir/newspart_index?tid=1252#127895.
3. Azad, N., Mohammadipour, M., N., (2018). Challenges of Commercialization of Knowledge Products with Emphasis on Marketing and Finance (Case Study: Technology Park, University of Tehran). *Financial Economics Quarterly*, 14(44), 189-207 (In Persian).
4. Alavi, S. A., & Beig Mohammadloo, V. (2021). Analysis and Analysis of the Supreme Leader's Intentions in the Field of Industry during the Period 1989-2021: A Qualitative Research Based on Content Analysis. *Journal of Islamic Revolution Researches*, 12(3), 229-264 (In Persian).
5. Akhiani, Z., Sarlak, A., Saidifar, A., & Haji, G., (2022). The Effect of Subsidies on the Marl – up of the Industrial Sector in Iran. *Scientific Quarterly of Industrial Economics Research*, 6(21), 19- 33 (In Persian).
6. Behzadi Ebrahimi, Manteghi F., Ghazi Nouri, M. & Elyasi, S.S., M. (2021). Presenting a Framework for Deepening Domestic Manufacturing with the Approach of Forming Technology Ecosystems (Case Study: Domestic Construction of Subway Wagon Project). *Technology Development Management*, 8(2), 152 – 119 (In Persian).
7. Chiffi, D. & White, S. (2022). Types of Technological innovation in the Face of Uncertainty. *Journal of Philosophy and Technology*, 35(94), 125 – 141.
8. Devot, A., Royer., L., Arvis B., Deryng, D., Caron Giauffret, E., Giraud, L., Ayral, & Rouillard, J., (2023). Research for AGRI Committee the impact of extreme climate events on agriculture production in the EU, European Parliament Policy Department for structural and Cohesion Policies , Brussels.
9. Duffiner, F., Mauler, L., Wentker, M., Leker, J., & Winter, M., (2021). Lage – Scale automotive battery cell manufacturing: Analyzing strategic and operational effects on manufacturing casts. *International Journal of Production*, 232, 10798.

10. Dewesti, S. (2020). The Role of Resistance Economy in Promoting Productivity and Entrepreneurship, Domestic Production and Employment. *Journal of advertising and sales management (an approach to business management)*, 1(1), 1-15.
11. Fartash, K., Kiasari, M., Mostafa, Saad Abadi A.A., (2016). The Role of Management Capability in the Process of Developing New Defense Products (Empirical Findings). *Research in Innovation Management*, 5(2), 135-162 (In Persian).
12. Gronlund, J. Ronnberg Sjodin, D., Frishammar, J. (2010), Open Innovation and the Stage – Grate Process: A Revised Model for new Product Development, *California Management Review*, 52(3), 106 – 131.
13. Gordon, J., & Sayed, H. (2020). Transatlantic Technologies: the role of ICT in the evolution of U.S and European productivity growth. *National Bureau of Economic Research*, working Paper (27425).
14. Hawang, W., S., & Kim, H., S. (2020). Does the adoption of Emerging Technologies Improve Technical Efficiency? Evidence from Korean Manufacturing SMEs.
15. Heidari, K., Esfandiari, K., & Dehghan, H. (2017). Identifying the Factors Supporting Domestic Production Effective in the Realization of Resistance Economy Policies from the Perspective of the Supreme Leader. *Military Science and Technology*, 13(40), 5 – 27 (In Persian).
16. Jiyoung, K., Satoshi, N. & Kazuhiko, N. (2021). The role of ICT productivity in Korean – Japan multifactor CES production and trades. *Applied Economics*, 53(14), 1613- 1627.
17. Khalili Asl, M., Khodadad Kashi, F., Shohhoseini, S., Rasekhi, S. (2020). The Impact of Scale Economies and Product Variety on Foreign Trade and the Study of the Causality Relationship Between Them: The Case Study of Iran's Manufacturing Industries. *Economic research and policies*, 28(95), 381-411. SID. <https://sid.ir/paper/960103/fa> (In Persian).
18. Karimzad. Khosrowshahi M., Aghababaei M.E, (2023). Evaluation of the Long-Run Relationship between Economic Policy Uncertainty and Surplus Returns of Different Industries Index. *Stable Economics*, 4(4), 96-122 (In Persian).

19. Lee, S., M., & Kim, H., K., (2021). A study on impact of coffee Service Quality on Customer Satisfaction and Loyalty. *Turkish Journal of Computers and Mathematics Education*. 12(10), 978 – 986.
20. Mapula Hildah, L. & Kalaba, M. (2021). Estimating effects of ICT intensity on productivity, employment and output in South Africa: an industry – level analysis *Information Technology for Development*, 28(3), 1 – 26.
21. Makiela, K., Wojciechowski, L., & Wach, K. (2020). Effectiveness of FDI , Technological gap and sectoral level productivity in the Visegrad Group. *Technological and Economic Development of Economy*, 27(1), 149 – 174.
22. Mohseni, H., (2020). Information Technology and Grounded Research: A Missing Link in Agricultural Research. *Agricultural Information Science and Technology Extension Journal*, 3(6), 20. (In Persian).
23. Nouri Youshanlouei, J., Akhavan Tabatabaei, S.N., (2018). A Critique of International and National Barriers to Supporting Domestic Production and Its Legal Solutions,. *Critical Research Journal of Texts and Programs in Humanities*, 18(5), 375-393. SID. <https://sid.ir/paper/235237/fa>. (In Persian).
24. Nozari, H(2018). The The Issue of Supporting Domestic Production: Challenges and Strategies. *Quarterly of Social Studies and Research in Iran*, 7(2), 201-226. doi: 10.22059/jisr.2018.249137.615 (In Persian).
25. Phale K., & Li, F., & Adjei, M. & Musah, M. (2021). Knowledge – Based Economy Capacity Building for Developing Countries: A Panel Analysis in Southern African Development Community. *Sustainability*, 13(5), 28 -90.
26. Padash, H., & Khodapanah, B. (2021). A Critique of Development Approaches in the Country Strategies for Strengthening Domestic Production with a Focus on the Capabilities Approach in the Framework of Resistance Economy Discourse. *Journal of Critical Studies in Texts and Programs of the Humanities*. 17(9), 1-26 (In Persian).
27. Song, J., Su, Y., Su, T., & Wang, L., (2022). The Dilemma of Winners :Market Power, Industry Competition and Subsidy Efficiency. *Chinese Management Studies*, 16 (5), 1161 – 1181.
28. Zampieri, M., Weissteiner, C., Grizzeti, B., Toreti, A., Van Den Berg, M. & Dentener, F. (2023). Estimating resilience of crop production system : From

theory to practice Science of the Total Environment, *Journal of Defense Economics and Sustainable Development Defense Economics Scientific Association of Iran*. 8(29), 73 – 101.

29. Shiravi, A., & Dastanpour Hosseinabadi, M. (2021). Investigating the legislative requirements in supporting domestic production through the domestic share requirement. *Quarterly Journal of Public Law Studies.*, , University of Tehran, 51(2), 777-795. <https://doi.org/10.22059/jplsq.2019.270834.1876> (In Persian)
30. Shiravi, A., & Dastanpour Hosseinabadi, M. (2021). Investigating the Legislative Requirements in Supporting Domestic Production through the Domestic Share Requirement. *Quarterly Journal of Public Law Studies*, 51(2), 777- 79 (In Persian).
31. Saffar, M., Charkhkar, M.S., (2021). The Role of Strategic Entrepreneurship in Identifying and Discovering Entrepreneurial Opportunities. *Journal of Modern Research Approaches in Management and Accounting*, 12, 100-112 (In Persian)
32. Sanatkah, A., Salehi, A., & Salari, Y. (2021). Religion, Public Participation, Supporting National Production: A Step Towards Scientific Explanation of the Supreme Leader's Orders. *Journal of Iranian Islamic Progress Pattern Studies*, 9(2), 1-22 (In Persian).
33. Zhang, W., Zhao , S., Wan, X., & Yao., Y. (2021). Study on the effect of digital economy on high – quality economic development in china. *PLoS ONE*, 16 (9), e 0257-365.